

**Raport z wykonania i efektów realizacji
Wojewódzkiego Programu
Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025
w roku 2024**

Lublin, marzec 2025

Spis treści:

I.	Wprowadzenie	4
II.	Sposób opracowania raportu.....	5
III.	Efekty realizacji w roku 2024 Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025	6
1.	Działania informacyjne kierowane do wybranych grup odbiorców.....	6
2.	Doskonalenie zawodowe Kadr Profilaktyki i Leczenia Uzależnień.....	10
3.	Działania informacyjno-edukacyjne dla animatorów profilaktyki uzależnień.....	17
4.	Formy komunikacji realizatorów programu z otoczeniem zewnętrznym	17
5.	Realizacja programów profilaktycznych o naukowych podstawach	18
6.	System pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym	21
7.	Działalność badawcza w obszarze zagrożenia uzależnieniami.....	24
8.	Pomoc dzieciom i młodzieży z FAS/FASD.....	25
9.	Prezentacja wskaźników celów operacyjnych programu	27
IV.	Podsumowanie	34

Wykaz skrótów:

ESPAD (*European School Survey Project on Alcohol and Drugs*) – Europejski Projekt Badań Ankietowych w Szkołach na temat Alkoholu i Narkotyków

FAS (*Fetal Alcohol Syndrome*) – Alkoholowy Zespół Płodowy

FASD (*Fetal Alcohol Spectrum Disorder*) – Spektrum Poalkoholowych Uszkodzeń Płodu

JST – Jednostki Samorządu Terytorialnego

KC ds. AIDS – Krajowe Centrum do spraw AIDS

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

KMP – Komenda Miejska Policji

KPP – Komenda Powiatowa Policji

MOPR – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PROGRAM – Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

RPDiT FAS/FASD – Regionalny Punkt Diagnozy i Terapii FAS/FASD

SWL – Samorząd Województwa Lubelskiego

WOTUW – Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia

I. Wprowadzenie

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie przedstawia Raport z wykonania i osiągniętych efektów realizacji w roku 2024 Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025. Dokument został sporządzony w związku z art. 4 ust. 5 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151, z późn.zm.)

Przedstawiany dokument ma charakter analityczno-informacyjny. W sposób zwięzły i precyzyjny zawiera informacje o zrealizowanych w roku 2024 przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie działaniach Programu, kwalifikowanych również jako zadania z zakresu zdrowia publicznego. W swojej istocie zadania te zostały ukierunkowane na uzyskanie oczekiwanego efektu społecznego w postaci ograniczenia i zmiany struktury spożycia napojów alkoholowych, używania narkotyków, używania nowych substancji psychoaktywnych oraz występowania w życiu jednostki zachowań określanych przez psychiatrię jako behawioralne a przez to ograniczenie prawdopodobieństwa występowania negatywnych następstw zdrowotnych i społecznych wśród dzieci, młodzieży szkolnej, młodych dorosłych i osób dorosłych.

Podstawą prowadzenia aktywnej działalności przez ROPS w Lublinie w obszarze profilaktyki uzależnień były przyjęte dla Programu cele operacyjne rozumiane jako zamierzone efekty bezpośrednie, które mają zostać osiągnięte w wyniku realizacji poszczególnych zadań. Zadania te były ściśle skorelowane z zadaniami sugerowanymi do realizacji przez jednostki samorządu terytorialnego w celu operacyjnym **Profilaktyka uzależnień, Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025**.

Przez profilaktykę uzależnień należy rozumieć „świadome działanie nastawione na jednostki lub grupy społeczne, mające na celu zapobieganie różnorodnym problemom zanim one wystąpią. Do działań profilaktycznych zalicza się również identyfikowanie jednostek lub grup zagrożonych w celu podejmowania interwencji we wczesnej fazie powstawania zachowań ryzykownych lub problemowych”.¹

Na poszczególnych stronach Raportu zostały zamieszczone informacje ilustrujące bezpośrednie efekty realizacji Programu przez pracowników Oddziału ds. Uzależnień ROPS w Lublinie osiągnięte samodzielnie lub w wyniku współpracy z liczną grupą specjalistów

¹ Standardy profilaktyki, Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa, 2016, s. 3.

profilaktyki uzależnień, przedstawicieli instytucji krajowych i regionalnych, organizacji pozarządowych i przy wydatnym wsparciu Eksperta Wojewódzkiego do spraw Informacji o Narkotykach i Narkomanii pani dr Justyny Syroka.

Informacje te zostały usystematyzowane wg ośmiu kategorii tematycznych będących jednocześnie podrozdziałami części zasadniczej Raportu. W ramach każdej kategorii przedstawiono zrealizowane działania adresowane do konkretnych grup odbiorców wskazanych w Programie. Poszczególne kategorie tematyczne są zgodne z treścią celów szczegółowych Programu. Dziewiątą kategorią jest zestawienie wskaźników przyjętych na etapie opracowania Programu. Wskaźniki to inaczej fakty, które dowodzą, że planowana przez autorów Programu zmiana społeczna zachodzi w kontekście osiągnięcia celu głównego, co będzie przedmiotem badania ewaluacyjnego Programu.

II. Sposób opracowania raportu

Raport został sporządzony w oparciu o informacje znajdujące się w zasobach dokumentacyjnych ROPS w Lublinie. Poddane one zostały analizie i ocenie pod kątem uzyskania informacji pozwalających na sporządzenie dokumentu zgodnie z dyspozycją ustawową.

Przed zakwalifikowaniem dokumentów do badania dokonano ich usystematyzowania pod względem merytorycznym, co miało na celu uzyskanie wiedzy niezbędnej do oceny dynamiki przebiegu procesu osiągania celu głównego Programu pod nazwą **„Ograniczenie zakresu występowania na terenie województwa lubelskiego problemów społecznych i zdrowotnych wynikających z używania substancji psychoaktywnych oraz występowania uzależnień behawioralnych”**.

Na potrzeby niniejszego Raportu wykorzystane zostały informacje zawarte w standardowych dokumentach jednostki organizacyjnej polityki społecznej realizującej zadania z zakresu pomocy społecznej. Były to umowy z wykonawcami zadań, sprawozdania finansowe, informacje merytoryczne, porozumienia o współpracy, faktury za wykonane usługi i dostawy, listy obecności, dokumentacja fotograficzna.

Autorzy raportu:

1. dr Justyna Syroka – Ekspert Wojewódzki ds. informacji o Narkotykach i Narkomanii
2. Małgorzata Kotowska – Inspektor ds. Strategii i Wdrażania Wojewódzkich Programów
3. Krzysztof Pulikowski - Animator ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi

III. Efekty realizacji w roku 2024 Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025

1. Działania informacyjne kierowane do wybranych grup odbiorców

Organizowanie działalności informacyjnej było pierwszym obszarem szerokiej aktywności ROPS w Lublinie w zakresie profilaktyki uzależnień. Miała ona na celu przekazanie do wybranych grup społecznych (dzieci, młodzież szkolna oraz ich rodzice, młodzi dorośli, osoby dorosłe) wiedzy będącej podstawą kształtowania indywidualnej świadomości dotyczącej szkodliwości spożywania alkoholu, zażywania narkotyków lub innych substancji psychoaktywnych. Były to działania organizowane w odpowiedzi na obecność w otoczeniu człowieka i łatwą dostępność alkoholu, narkotyków, nikotyny, leków, substancji psychoaktywnych (dopalaczy). Do współpracy w tym zakresie zaangażowane zostały instytucje porządku i bezpieczeństwa publicznego, media, jednostki organizacyjne samorządu gminnego a przede wszystkim organizacje pozarządowe. Każda z tych jednostek przyjęła na siebie do realizacji ściśle określone zadania, odpowiadające posiadanym kompetencjom merytorycznym i zasobom.

a) **Komenda Miejska Policji w Lublinie.** Jednostka w ramach podjętej współpracy z ROPS w Lublinie zrealizowała następujące inicjatywy:

- Kampania informacyjna pod nazwą „**Trzeźwy umysł na drodze**”.

Kampania poprzez dobór wyselekcjonowanych treści miała na celu podniesienie bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz zminimalizowanie wystąpienia prawdopodobieństwa zagrożeń wywołanych przez nietrzeźwych pieszych i kierowców.

Przeprowadzono **24 spotkania edukacyjne** w jednostkach oświatowych na terenie Lublina i powiatu lubelskiego, w których uczestniczyło **1 450 osób** (178 osób dorosłych i 1 272 młodzieży szkolnej). Dodatkowo taką kampanię przeprowadzono wśród uczestników Ośrodków Doskonalenia Technik Jazdy w Lublinie tj. PZMOT, LEVEL, IDRIVE, POSTĘP, EFEKT. Uczestnikom spotkań przekazano wiedzę na temat konsekwencji prawnych i społecznych wynikających z prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu lub środków odurzających.

- Kampania informacyjna pod nazwą „**Odpal myślenie, nie wchodź w uzależnienie**”

Była to autorska inicjatywa Wydziału Prewencji KMP w Lublinie realizowana w formie debat publicznych skierowanych do młodzieży szkolnej i rodziców z udziałem przedstawicieli instytucji promocji zdrowia i bezpieczeństwa publicznego, których celem było wspólne

wypracowanie i przekazanie wiedzy zwiększającej świadomość młodzieży na temat zagrożeń zdrowotnych, konsekwencji prawnych i społecznych wynikających ze spożywania alkoholu, zażywania narkotyków lub dopalaczy. W ramach tego projektu funkcjonariusze Wydziału Prewencji KMP w Lublinie przeprowadzili **41 działań edukacyjnych dla 1 554 osób (1 074 osoby z grupy młodzieży szkolnej oraz 480 pedagogów)**. Miejscem tych debat były szkoły podstawowe oraz średnie w Lublinie oraz na terenie powiatu lubelskiego.

b) Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku. Jednostka w ramach podjętej współpracy z ROPS w Lublinie zrealizowała następujące inicjatywy:

- Kampania informacyjna pod nazwą „**Uzależnieniom mówimy NIE**”

Jej celem było zwiększenie świadomości młodzieży w obszarze problematyki uzależnień od narkotyków, nowych substancji psychoaktywnych, tzw. „dopalaczy”, alkoholu i wyrobów tytoniowych. Program kampanii był zaadresowany do nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz młodzieży szkół podstawowych i ponadpodstawowych z terenu powiatu kraśnickiego. **Zrealizowano 18 spotkań, w których udział wzięło 405 osób.**

- Kampania informacyjna pod nazwą „**Kieruj życiem trzeźwo**”

Była to inicjatywa mająca na celu zwiększenie świadomości młodzieży w zakresie konsekwencji wynikających ze spożywania alkoholu przez uczestników ruchu drogowego i wywołania z tego tytułu licznych zagrożeń dla zdrowia i życia niechronionych użytkowników ruchu drogowego. Przeprowadzono 17 spotkań informacyjno-edukacyjnych z młodzieżą z terenu powiatu kraśnickiego (450 osób). W trakcie tych spotkań przekazywano informacje dotyczące źródeł istotnych zagrożeń w ruchu drogowym i konieczności stosowania podstawowych zasad bezpieczeństwa.

Dodatkowym elementem towarzyszącym przekazom werbalnym podczas wymienionych powyżej czterech kampanii było przekazywanie ich uczestnikom licznych materiałów edukacyjnych opracowanych w formie broszur, ulotek i wydawnictw, które wyróżniały się doborem przystępnych informacji pod kątem ich zapamiętania przez świadomego czytelnika. Dysponentem takich materiałów było Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

Ponadto przekazywane były przedmioty użytku codziennego takie jak: opaski i zawieszki odbłaskowe, skrobaczki do szyb, piłeczki antystresowe, breloki do kluczy na taśmie odbłaskowej, breloki do kluczy, torby ekologiczne. Wymienione materiały, opatrzone nazwami kampanii, swoją nowoczesną formą użytkową pozwalały na kojarzenie i utrwalanie w świadomości człowieka obecności w jego otoczeniu wielu czynników zagrażających zdrowiu, jakimi są alkohol, narkotyki i współczesne substancje psychoaktywne.

c) Telewizja Polska SA Oddział w Lublinie

ROPS w Lublinie przygotował koncepcję wykonania i emisji spotów telewizyjnych:

Spot pn. „**Tylko na początku bywa kolorowo**”. Prezentowany materiał filmowy zawierał w sobie skondensowany zakres informacji dotyczących szkód zdrowotnych i społecznych powstających w wyniku zażywania narkotyków. Materiał był emitowany na antenie TVP3 Lublin w liczbie 90 powtórzeń, w dniach 01-30.06.2024 r., 01-30.09.2024 r., 01-30.11.2024 r.

Spot pn. „**STOP przemocy domowej**” odnosił się do problemu przemocy domowej powstającej w wyniku obecności i spożywania alkoholu w rodzinie. Był emitowany na antenie TVP3 Lublin w liczbie 66 powtórzeń.

Z kolei RPDiT przygotował i przedstawił do prezentacji na **antenie telewizyjnej** spot o działalności RPDiT FAS/FASD w Lublinie. W dniach 20.05.2024 r., 30.06.2024 r., 01.11.2024 r., 31.12.2024 r. spot był emitowany ogółem 80 razy.

d) Radio Lublin

RPDiT przygotował do emisji **na antenie radiowej** dwie informacje. Pierwszą była audycja radiowa „Licencja na życie” - program kontaktowy „na żywo”, skupiający się na problemach i rozwoju osobistym współczesnego człowieka. W **Radiu Lublin** pani dr Justyna Syroka zapoznała słuchaczy z działalnością Regionalnego Punktu Diagnozy i Terapii FAS/FASD w Lublinie.

Drugą informacją była emisja **spotu radiowego** o działalności RPDiT FAS/FASD w Lublinie w Radio Eska Lublin, Plus Lublin, Radio on-line, w okresie: marzec – listopad 2024 r. Skala emisji to 112 powtórzeń.

e) Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie - działania autorskie Oddziału ds. Uzależnień

ROPS w Lublinie kontynuował w roku 2024 realizację inicjatywy własnej pod nazwą „**STOP! Uzależnieniom**”, która w swojej istocie polegała na upowszechnianiu w środowisku młodzieży szkolnej materiałów informacyjnych o charakterze edukacyjnym z zakresu profilaktyki uzależnień. Niezbędne dla jej przeprowadzenia materiały, m.in. broszury i ulotki pod hasłem „Leki i alkohol. Niebezpieczne związki” oraz zakładki do książek z numerami Telefonów zaufania, które zostały zakupione w ramach zawartego porozumienia z Mazowieckim Centrum Polityki Społecznej w Warszawie.

Ważnym kierunkiem działalności informacyjnej w obszarze profilaktyki szkód społecznych i zdrowotnych wywołanych spożywaniem alkoholu były działania realizowane przez specjalistów RPDiT FAS/FASD w Lublinie. Polegały one na organizacji i prowadzeniu cyklu wykładów i prelekcji, których odbiorcami byli przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, nauczyciele, pracownicy poradni rodzinnych, pracownicy poradni psychologiczno- pedagogicznych. Tematem wiodącym wykładów i prelekcji były informacje na temat obecności wśród młodych osób negatywnych zachowań polegających na spożywaniu alkoholu przez kobiety w okresie ciąży i powstające konsekwencje rodzenia się dzieci z zaburzeniami neurologicznymi.

Istotnym walorem tych działań było wywołanie wśród uczestników wykładów i prelekcji pozytywnej reakcji na omawiany problem i podjęcie w swoich środowiskach oczekiwanych działań na rzecz kreowania trzeźwości i wdrażania postaw prozdrowotnych wśród młodzieży szkolonej. W roku 2024 zorganizowano 10 takich wydarzeń dla 256 osób. Wykłady i prelekcje przeprowadzono w następujących miejscowościach: Kraśnik, Wilkołaz, Lublin, Trawniki, Łuków, Chełm.

W celu funkcjonowania spójnego systemu przekazywania wybranym grupom odbiorców informacji kształtujących postawy trzeźwości i abstynencji, ważnym kierunkiem działalności jednostki było w roku 2024 było jej zaangażowanie w rozpowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych wśród uczestników wydarzeń społecznych o charakterze regionalnym, które tematycznie związane były z problematyką uzależnień i ochrony zdrowia psychicznego. Takie materiały przekazano podczas:

- Regionalnej Konferencji "Człowiek w świecie uzależnień", w dniu 29.04.2024 r. w Lublinie, zorganizowanej w celu popularyzacji wiedzy na temat uzależnień oraz poszukiwania skutecznych działań profilaktycznych,
- Wizyt studyjnych organizowanych w związku z działalnością RPDiT FAS/FASD w Lublinie
- Szkoleń zawodowych organizowanych dla realizatorów specjalistycznych programów profilaktycznych,
- Inicjatyw społecznych w obszarze profilaktyki uzależnień organizowanych na poziomie lokalnym,
- Działań w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym realizowanym przez organizacje pozarządowe prowadzące działalność pożytku publicznego,
- Kampanii edukacyjnej „**STOP! Uzależnieniom**”,
- Mikołajkowej akcji informacyjno-edukacyjnej dotyczącej profilaktyki HIV/AIDS prowadzonej dnia 6.12.2024 r. wśród pracowników ROPS w Lublinie,

- **Obchodów Światowego Dnia Walki z AIDS przypadającego** w dniu 1.12.2024r. W tym dniu pracownicy oddziału ds. uzależnień Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie wraz ze specjalistami Stowarzyszenia OdNowa, prowadzili kampanię informacyjną przekazując mieszkańcom Lublina materiały informacyjno-edukacyjne dotyczące HIV/AIDS, pozwalające na poszerzenie wiedzy na temat tej groźnej choroby. Jednocześnie prowadzono rozmowy uświadamiające, że uzależnienia, czy to od substancji psychoaktywnych, czy od określonego zachowania, mogą znacząco zwiększać ryzyko zakażenia HIV.

Dystrybuowane materiały edukacyjno-informacyjne były przygotowane w wysokich nakładach, posiadały atrakcyjną szatę graficzną i aktualne treści, zawierały nazwy kampanii, a także ważne numery telefonów zaufania, odnoszące się do problematyki uzależnień i eliminowania skutków społecznych wynikających ze spożywania substancji psychoaktywnych.

2. DOSKONALENIE ZAWODOWE KADR PROFILAKTYKI I LECZENIA UZALEŻNIEŃ

W roku 2024 Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie przygotował i skierował do osób zaangażowanych zawodowo w działalność informacyjną, popularyzatorską, edukacyjną, leczniczą, terapeutyczną, naprawczą, zgodną z celami szczegółowymi Programu ofertę udziału w szkoleniach zawodowych. Szkolenia miały na celu podniesienie kompetencji osobistych w zakresie znajomości nowych treści, form i metod prowadzenia edukacji profilaktycznej wśród osób zagrożonych uzależnieniami i ryzykiem realnej marginalizacji społecznej. Szkolenia zawodowe zostały zaprogramowane stosownie do potrzeb i zgodnie z podziałem na następujące grupy odbiorców:

a) Realizatorzy profilaktycznych programów zdrowotnych w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom. Dla tej grupy osób, zorganizowane zostały następujące szkolenia **o potwierdzonej skuteczności i naukowych podstawach** znajdujące się w bazie **programów rekomendowanych**:

- **„Przyjaciele Zippiego”**, szkolenie z zakresu promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki uniwersalnej zostało skierowane do **20** osób - psychologów, pedagogów, wychowawców pracujących w ośrodkach opiekuńczo-wychowawczych, powiatowych poradniach psychologiczno-pedagogicznych, organizacjach pozarządowych na terenie województwa lubelskiego. Program szkolenia został opracowany w celu wyposażenia małych dzieci w podstawowe kompetencje społeczno-emocjonalne, które pomagają radzić sobie w trudnych sytuacjach, pozwalają na dobre funkcjonowanie w relacjach z innymi ludźmi i unikać zachowań ryzykownych.
- **„Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej”**, szkolenie zostało skierowane do **20 osób** - wychowawców, pedagogów i psychologów z terenu województwa lubelskiego,

a w pierwszej kolejności do przedstawicieli placówek opiekuńczo-wychowawczych. Program szkolenia zakładał nabycie umiejętności radzenia sobie ze stresem i trudnościami, a także kształtowanie postaw optymizmu, empatii, wytrwałości i wiary w siebie, poprzez budowanie poczucia własnej wartości i prawidłowej samooceny na podstawie świadomości własnych uczuć i potrzeb.

- **„Apteczka Kierunek Optymizm”**, szkolenie zostało skierowane do 20 osób, wychowawców, pedagogów i psychologów z terenu województwa lubelskiego, a w pierwszej kolejności do pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych, którzy ukończyli szkolenie „Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej” dla dzieci w wieku 8-12 lat i zadeklarowali realizację programu ze starszą grupą wiekową.

b) Pracownicy Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Lublinie działającego w strukturze Szpitala Neuropsychiatrycznego im. Profesora Mieczysława Kaczyńskiego w Lublinie

W roku 2024, SWL za pośrednictwem ROPS w Lublinie udzielił tej jednostce wsparcia finansowego na pokrycie kosztów szkoleń zawodowych i supervisionu, których uczestnikami byli merytoryczni pracownicy tej jednostki.

Szkolenia zawodowe dotyczyły następującej tematyki:

- **„Współpraca międzyinstytucjonalna w ramach pomocy osobom uzależnionym od alkoholu i doświadczającym przemocy domowej. Role, zadania i dokumentacja w Procedurze Niebieskiej Karty w związku z nowelizacją Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej”** ze szkolenia w wymiarze 7h dydaktycznych skorzystało 12 specjalistów.
- **„Interwencja kryzysowa”** w wymiarze 18h dydaktycznych dla 18 specjalistów.

Z Supervizji pracy terapeutycznej w wymiarze 8 pięciogodzinnych spotkań, skorzystało 92 specjalistów

c) Członkowie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie we współpracy z Krajowym Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w Warszawie w ramach pilotażowego projektu KCPU, który obejmował 6 województw, zorganizował w Lublinie, w dniach 1-2.10.2024 r. szkolenie podnoszące kompetencje 50 członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych „Rola gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w systemie

przeciwdziałania przemocy domowej”. W ramach projektu przeprowadzono 12 godzin szkolenia.

d) Specjaliści Regionalnego Punktu Diagnostyki i Terapii FAS/FASD w Lublinie

Jest to grupa osób zatrudniona w Punkcie, posiadająca szeroką wiedzę specjalistyczną z zakresu psychologii, medycyny, logopedii, terapii integracji sensorycznej, psychoedukacji, terapii S. Masgutowej, kynoterapii (14 osób) i bezpośrednio zaangażowana w organizację i realizację procesu wsparcia dziecka i jego rodziców. Osoby te uczestniczyły w następujących szkoleniach zawodowych, zorganizowanych i finansowanych przez ROPS w Lublinie:

- „Stosowanie dialogu motywującego w pracy z trudnym i niezmotywowanym dzieckiem z FASD” – seminarium w dniach 09-23.09.2024 r. i 10-24.09.2024 r. dla 45 uczestników, z udziałem 9 pracowników i specjalistów zatrudnionych w Punkcie.
- „Umiejętności wychowawcze oparte o Porozumienie bez Przemocy” – seminarium w dniach 3-4.06.2024 r. dla 43 uczestników, z udziałem 4 pracowników i specjalistów zatrudnionych w Punkcie.

Ponadto pracownicy Punktu byli uczestnikami pięciu szkoleń zawodowych, zorganizowanych przez inne podmioty kształcące, skierowanych do kadry zawodowej instytucji realizujących zadania w obszarze profilaktyki uzależnień. Były to szkolenia o następującej tematyce:

- „Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej”. Organizatorzy to Centrum Projektów Europejskich w Warszawie i ROPS w Lublinie,
- „Akademia Kompetencji”. Organizatorzy to Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w Warszawie, Fundacja Instytut Nowej Kultury w Zalesiu,
- „Praca z rodziną dysfunkcyjną – praca socjalna w oparciu o metody Terapii Skoncentrowanej na Rozwiązaniach”. Organizator to Forum Media Polska w Poznaniu,
- „Psychologiczne przyczyny i skutki umieszczania dzieci poza środowiskiem rodziny biologicznej oraz rola rodziny w profilaktyce wykorzystania seksualnego dzieci”. Organizator to ROPS Lublin,
- „Atopowe zapalenie skóry”. Organizator Forum Media Polska w Poznaniu.

Udział w w/w szkoleniach był bezpłatny a rekrutację do udziału w szkoleniach prowadziły podmioty wykonawcze w oparciu o zasady i regulaminy własne. Ponadto pracownicy Punktu skorzystali z możliwości udziału w szkoleniach zawodowych prowadzonych w formie przekazu internetowego (potocznie: webinaria) z wykorzystaniem wirtualnych narzędzi. Tak zorganizowany przekaz umożliwiał obustronną komunikację pomiędzy wykładowcą a uczestnikiem szkolenia. W roku 2024 odbyło się kilkanaście szkoleń za pomocą tej formy przekazu, obejmujących najistotniejszą z punktu widzenia skuteczności pracy z dzieckiem i rodziną tematykę zawodową. Oto przykładowe tytuły zorganizowanych szkoleń:

- „Model pomocy dla dzieci z FASD”,
- „Pracownik humanitarny – kształcenie, profesjonalizacja, perspektywy”,
- „Świat nastolatka – jak zrozumieć i skutecznie pomagać? Praktyczne wskazówki dla psychologów i terapeutów”,
- „Wokół FASD, czyli jakie zagrożenia wiążą się ze spożywaniem alkoholu przez kobiety”,
- „Jakie są powody sięgania po środki odurzające wśród dzieci i młodzieży?”,
- „Jak chronić dzieci i młodzież przed zachowaniami ryzykownymi?”,
- „Lokalny system profilaktyki FASD oraz pomocy dzieciom z FASD i ich rodzinom – od teorii do praktycznych działań”,
- „Wyzwania związane z FASD”,
- „Wspomaganie rozwoju dziecka z FASD”,
- „Praca z dzieckiem z nadpobudliwością psychoruchową (ADHD) w szkole i w domu”,
- „Psychoedukacja kluczem do zrozumienia”,
- „Interwencyjne odbieranie dzieci w sytuacjach przemocy domowej

Organizatorami wymienionych szkoleń zawodowych były takie podmioty naukowe jak:

- Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w Warszawie,
- Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych w Warszawie,
- Fundacja dla Dziecka i Rodziny Wschodzące Słońce w Gdańsku,
- Forum Media Polska Sp. z o.o. w Poznaniu,
- Instytut Nowej Kultury w Zalesiu Górnym,
- Fundacja Rodzina Od A do Z w Żywcu,
- Uniwersytet Warszawski. Instytut Stosowanych Nauk Społecznych w Warszawie,
- Pracownia Testów Diagmatic w Krakowie,
- Wielkopolska Fundacja Rehabilitacji w Poznaniu.

Wśród wykładowców organizowanych szkoleń były osoby o znanym w Polsce dorobku naukowym i doświadczeniu zawodowym w zakresie problematyki FAS/FASD:

- **Justyna Kapuścińska-Kozakiewicz** – specjalistka z zakresu terapii pedagogicznej i terapii integracji sensorycznej,
- **Jolanta Terlikowska** – specjalistka z zakresu profilaktyki FASD,
- **dr Agata Cichoń-Chojnacka** - specjalista psychiatrii dzieci i młodzieży, terapeuta rodzinny,
- **dr hab. Magdalena Szafranek** - specjalistka wsparcia dziecka i rodziny, współpracy służb społecznych na poziomie lokalnym oraz problematyki przemocy domowej,

- **dr Teresa Jadczyk-Szumilo** - specjalistka w zakresie neurorozwoju i neurostymulacji dzieci,
- **Małgorzata Tomanik** - specjalistka z zakresu problematyki FASD.

Podmiotem kierującym specjalistów Punktu do udziału w szkoleniach był Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie.

e) Pracownicy Oddziału ds. Uzależnień ROPS w Lublinie

Istotna rola w budowaniu efektywnego modelu współdziałania instytucji i organizacji społecznych, działających na rzecz funkcjonowania w naszym regionie skutecznego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień przypadająca pracownikom Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie, którzy w roku 2024 uczestniczyli w wielu formach edukacji o charakterze popularno-naukowym, mających na celu zdobywanie i aktualizowanie wiedzy z zakresu profilaktyki uzależnień a następnie efektywne zarządzanie realizacją Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025, w roku 2024. Do tych wydarzeń, należy zaliczyć udział w:

Wizytach studyjnych i spotkaniach ekspertów:

- Spotkanie ekspertów podsumowujące realizację międzynarodowego projektu, zrzeszającego 14 krajów europejskich, „*Frontline Politeia*”, które zostało zorganizowane w dniu 23.03.2024 r w siedzibie ROPS w Lublinie i zakończyło się wręczeniem certyfikatów potwierdzających nabycie wiedzy w zakresie wdrażania europejskich standardów jakości w profilaktyce uzależnień,
- Spotkanie szkoleniowe dot. Europejskiego Programu Profilaktyki EUPC dla Ekspertów Wojewódzkich ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii oraz przedstawicieli samorządów we Wrocławiu, w dniach 4-5.06.2024 r., zorganizowane przez KCPU,
- Wizyta Studyjna Podczas „Święta Krainy Rumianku” w dniach 20-21.07.2024 r., zorganizowana przez Stowarzyszenie Aktywizacji Polesia Lubelskiego w Hołownie, której celem były działania informacyjno-edukacyjne z zakresu profilaktyki uzależnień,
- Spotkanie Ekspertów Wojewódzkich ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Pełnomocników Zarządów Województw ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warszawie, w dniach 17-18.09.2024 r zorganizowanym przez KCPU oraz Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej w Warszawie,
- Spotkanie Ekspertów Wojewódzkich ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii, Pełnomocników Zarządów Województw ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawicieli samorządu terytorialnego oraz przedstawicieli Ministerstwa Zdrowia Czech, organizacji pozarządowych, realizujących działania

z zakresu redukcji szkód, które miało miejsce w Pradze, w dniach 17-18.10 2024 r. zorganizowane przez KCPU w Warszawie. Spotkanie miało na celu wymianę doświadczeń w kształtowaniu polityki społecznej w zakresie zdrowia i profilaktyki uzależnień,

- Debata społeczna w Lublinie, w dniu 16.09.2024 zorganizowana przez Komendę Miejską Policji w Lublinie,
- Spotkanie Rady Terenowej do Spraw Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym Województwa Lubelskiego, w Lublinie w dniu 16.12.2024 r. zorganizowane w siedzibie Aresztu Śledczego w Lublinie. Obradom przewodniczyła Prezes Sądu Okręgowego w Lublinie.

Wydarzeniach i konferencjach:

- Konferencja „Od interwencji do skutecznej pomocy” zorganizowana w Warszawie, w dniach 12-14.06.2024 r. przez Instytut Nowej Kultury z Warszawy na zlecenie KCPU;
- XI Ogólnopolska Konferencja „Uzależnienia - Polityka, Nauka, Praktyka” w Warszawie, w dniach 17-19.06 2024 r., zorganizowana przez KCPU;
- Konferencja „W służbie dziecku i rodzinie” w Lublinie dnia 24.06.2024 r., zorganizowana przez ROPS w Lublinie;
- Festiwal Świadomego Rodzica w Lublinie, w dniach w 28-29.09.2024 r. zorganizowany przez organizację „Festiwal Świadomego Rodzica”, którego celem było promowanie świadomego rodzicielstwa: poprzez dostarczanie rzetelnej wiedzy i inspiracji również z zakresu profilaktyki uzależnień;
- „Forum NGO - Forum Lubelskich Inicjatyw Pozarządowych” w Lublinie w dniach 14-15.10.2024 zorganizowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie i ROPS w Lublinie;
- Konferencja „Połączeni profilaktyką” w Warszawie w dniu 24.10.2024 r. zorganizowana przez Fundację Rozwoju Młodego Pokolenia z Warszawy;
- Konferencja „Profilaktyka używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież” w Poznaniu w dniach 5-6.11.2024 r. zorganizowana przez Polską Sieć Polityki Narkotykowej z Warszawy na zlecenie KCPU;
- Konferencja „Redukcja szkód związana z używaniem substancji psychoaktywnych” w Krakowie w dniach 12-13.11.2024 r., zorganizowana przez Województwo Małopolskie oraz Stowarzyszenie MONAR z Krakowa na zlecenie KCPU;
- Konferencja „Działania wychowawcze i profilaktyczne w środowisku szkolnym - diagnoza, program wychowawczo-profilaktyczny szkoły i placówki, ewaluacja” w Lublinie, w dniu 25.11.2024 r. zorganizowana przez Stowarzyszenie Edukacja 3.0 z Puław na zlecenie Ministerstwa Edukacji Narodowej;

- Konferencja „Współpraca JST z PES, Lubelski Lider ES” w Lublinie w dniu 26.11.2024 r. zorganizowana przez ROPS w Lublinie.
- Konferencja „Człowiek żyjący z HIV w rodzinie i społeczeństwie” w Warszawie, w dniach 28-29.11.2024 r. zorganizowana przez Fundację Res Humanae z Warszawy na zlecenie KC ds. AIDS.
- Konferencja “Stop uzależnieniom – siła jest w Tobie” w Lublinie, w dniu 18.11.2024 r. zorganizowana przez Urząd Miasta w Lublinie;
- Konferencja „Standardy edukacji zdrowotnej oraz Standardy planowania i ewaluacji programów zdrowotnych w Polsce” w dniu 12.12.2024 r. zorganizowana przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH-PIB (Państwowy Zakład Higieny- Państwowy Instytut Badawczy) z Warszawy, udział w formie on-line ;
- Konferencja „Podziały a połączenia. Jak pomóc młodzieży?” w Warszawie w dniu 12.12.2024 r. zorganizowanej przez Instytutu Rozwoju i Profilaktyki IRiP z Warszawy, udział w formie on-line.

Szkoleniach on-line:

- „Akademia Kompetencji - Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii – aktywizacja, współpraca, integracja” w dniach 17-19 kwietnia 2024 r. oraz 14-16.05.2024 r., organizator Instytut Nowej Kultury z Warszawy na zlecenie KCPU;
- „Kierowca i alkohol – niebezpieczny związek” w dniu 14.06.2024 r., organizator Fundacja dla Dziecka i Rodziny "Wschodzące Słońce" z Gdańska;
- „Jakie są powody sięgania po środki odurzające wśród dzieci i młodzieży” w dniu 20.06.2024 r., organizator Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych oraz KCPU;
- „Doświadczenie życia w rodzinie z problemem alkoholowym jako trauma” w dniach 16-17.07.2024 r., organizator Instytut Nowej Kultury z Warszawy na zlecenie KCPU;
- „Neurobiologiczne mechanizmy uzależnień” w dniu 10.07.2024 r., organizator Fundacja ETOH z Warszawy na zlecenie KCPU;
- „Lokalny system profilaktyki FASD oraz pomocy dzieciom z FASD i ich rodzinom – od terapii do praktycznych działań” w dniu 04.09.2024 r., organizator Instytut Nowej Kultury z Warszawy;
- „Psychoterapia dzieci i młodzieży z problemem uzależnienia” w dniu 19.09.2024 r., organizator Fundacja ETOH z Warszawy;
- „Ograniczenie szkód w uzależnieniach - koncepcja, skuteczność, wyzwania” w dniu 20.09.2024 r., organizator Fundacja ETOH z Warszawy;
- „Zdrowie psychiczne nastolatka z FASD cz.2” w dniu 27.09.2024 r., organizator Fundacja dla Dziecka i Rodziny "Wschodzące Słońce" z Gdańska;

- „Współwystępowanie uzależnień i innych zaburzeń psychicznych” w dniu 04.10.2024 r., organizator Fundacja ETOH z Warszawy;
- „Strategie ograniczania dostępności alkoholu – między przekonaniami a dowodami naukowymi” w dniu 28.10.2024 r., organizator Instytut Nowej Kultury z Warszawy;
- „Rakotwórcze działanie alkoholu” w dniu 14.11.2024 r., organizator KCPU;
- „Profilaktyka piersi i rakotwórcze działanie alkoholu” w dniu 16.11.2024 r., organizator KCPU;
- „Język ma znaczenie-jak wspierać osoby z uzależnieniem” w dniu 05.12.2024 r., organizator KCPU oraz Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych;
- „Fentanyl i jego pochodne oraz inne opiaty w praktyce terapeutycznej” w dniu 13.12.2024 r., organizator KCPU.
- „Z pomocą rodzinie” w zakresie przeciwdziałanie przemocy domowej w dniu 19.12.2024 r., organizator Instytut Nowej Kultury z Warszawy na zlecenie KCPU;

Szczegółowe informacje na temat zakresu programowego wymienionych wydarzeń są dostępne w siedzibie ROPS w Lublinie.

3. Działania informacyjno-edukacyjne dla animatorów profilaktyki uzależnień

W roku 2024 ROPS w Lublinie, mając na uwadze potrzebę wspierania osób pracujących zawodowo i społecznie w obszarze profilaktyki uzależnień, organizował działalność informacyjną o charakterze edukacyjnym opartą na aktualnej wiedzy i dorobku naukowym w obszarze nauk medycznych i społecznych, motywującą zaproszone osoby do angażowania się w społeczny ruch promocji zdrowia i profilaktyki uzależnień. Uczestnikami tych wydarzeń byli przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, pracownicy placówek opieki zdrowotnej, kuratorzy, przedstawiciele gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji oraz organizacji działających na rzecz profilaktyki uzależnień z terenu województwa lubelskiego. Takim działaniem zrealizowanym w dniu 29.04.2024 r. była Regionalna Konferencja **"Człowiek w świetle uzależnień"**, mająca na celu popularyzację wiedzy na temat uzależnień oraz wskazująca kierunki realizacji skutecznych działań profilaktycznych w środowisku lokalnym. Prelegentami Konferencji byli wybitni eksperci, specjaliści z dziedziny profilaktyki uzależnień: dr Artur Malczewski przedstawiciel KCPU, dr Bernadetta Lelonek-Kuleta z KUL, dr Ireneusz Siudem przewodniczący Towarzystwa Nowa Kuźnia, mgr Iwona Sztajner prezes Stowarzyszenia OdNowa. W Konferencji udział wzięło **200 osób**.

4. Formy komunikacji realizatorów programu z otoczeniem zewnętrznym

Istotną działalnością ROPS w Lublinie było udostępnianie do publicznej wiadomości informacji związanych z realizacją Programu. Informacje takie były gromadzone przez pracowników

Oddziału ds. Uzależnień ROPS w Lublinie a następnie upubliczniane za pośrednictwem strony internetowej i platformy społecznościowej, zgodnie z potrzebami i wnioskami osób zaangażowanych w profilaktykę uzależnień.

W roku 2024 pracownicy Oddziału ds. Uzależnień ROPS w Lublinie gromadzili i systematyzowali informacje i materiały otrzymywane od KCPU w Warszawie, KC ds. AIDS, instytucji publicznych, pracowni badawczych, które następnie były kwalifikowane pod kątem opracowania poszczególnych grup tematycznych i zastosowania efektywnych form przekazu. Oprócz tych materiałów, do publicznej wiadomości podawano informacje o opracowanych dokumentach SWL dotyczących realizacji zadania publicznego pod nazwą „Profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie patologiom społecznym”. Pewna część materiałów miała charakter inspirujący i motywujący do podejmowania indywidualnych decyzji co do inwestowania udostępnianej wiedzy w podnoszenie własnych kompetencji osobistych. Oto przykłady:

- informacje o konferencjach, webinarach i szkoleniach zawodowych;
- informacje o organizacjach pozarządowych i instytucjach udzielających pomocy osobom doświadczającym trudnych sytuacji życiowych związanych z obecnością w ich środowisku rodzinnym alkoholu, narkotyków i substancji psychoaktywnych;
- informacje o publikacjach, raportach, badaniach społecznych w obszarze uzależnień;
- inne komunikaty i ogłoszenia o charakterze organizacyjnym oraz programowym.

Przedstawione w punktach 1-4 informacje ilustrują działania zaplanowane do realizacji w ramach Celu operacyjnego 1. Zwiększenie poziomu wiedzy i umiejętności mieszkańców województwa lubelskiego w tym m.in. kadry uczestniczącej w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie/przemocy domowej

5. Realizacja programów profilaktycznych, w tym o naukowych podstawach

Prowadzenie efektywnej działalności w obszarze profilaktyki uzależnień rozumianej jako zahamowanie spożycia alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, opierało się na realizacji programów profilaktycznych zaliczanych do grupy programów rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom oraz programach o potwierdzonej skuteczności.

W roku 2024 ROPS w Lublinie zlecił realizację programów profilaktycznych organizacjom pozarządowym, wybranym w wyniku przeprowadzonych otwartych konkursów ofert. Realizowane były programy z zakresu profilaktyki uniwersalnej, profilaktyki selektywnej i wskazujące.

Realizacja programów z zakresu profilaktyki uniwersalnej miała na celu przeciwdziałanie inicjacji w zakresie pierwszych zachowań ryzykownych wśród młodzieży szkolnej oraz osób dorosłych. Polegała na dostarczeniu wiedzy oraz wzmacnianiu czynników chroniących i redukcję czynników ryzyka powstawania zagrożeń w wyniku używania substancji psychoaktywnych (narkotyki, alkohol) czy stosowania przemocy. Działania edukacyjne zostały przeprowadzone przez następujące organizacje pozarządowe:

Stowarzyszenie To My w Kraśniku

Stowarzyszenie zorganizowało spotkania profilaktyczne w łącznym wymiarze 60 h (32 h grupy wsparcia dla mieszkańców, zajęcia grupowe z psychologiem metodami arteterapii z relaksacją, 24 h indywidualnego poradnictwa psychologicznego, 4 h spotkań z terapeutą uzależnień). Działaniami objęto **50 osób**, mieszkańców powiatu kraśnickiego, znajdujących się w grupie osób zagrożonych uzależnieniami, będących uczestnikami ŚDS w Kraśniku, członków ich rodzin oraz osób współuzależnionych.

Lubelska Edukacja Realna Spółka z o.o. w Lublinie

Organizacja przeprowadzała dla **25 uczniów** w wieku 15-19 lat 300 godzin indywidualnych zajęć z uczniem tzw. **Tutoring szkolny – program pedagogiki dialogu**. Zajęcia przeprowadziła grupa **trzynastu przeszkolonych nauczycieli**.

Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci „O Uśmiech Dziecka” w Chełmie

Stowarzyszenie zrealizowało dla 40 osób (**30 uczniów** - w tym z niepełnosprawnościami – w wieku 12-14 lat oraz 10 rodziców) rekomendowany przez KCPU **Program Unplugged**. Ponadto zrealizowano 24 h profilaktyki uniwersalnej i program wspierający z zakresu aktywnego spędzania czasu wolnego w wymiarze 56 h.

Fundacja Skrzydła dla Edukacji w Lublinie

Fundacja zrealizowała dla **43 uczniów** w wieku 12-16 lat, w wymiarze 744 h, rekomendowany przez KCPU program pedagogiki dialogu „**Tutoring szkolny – program pedagogiki dialogu**”.

Stowarzyszenie Wspólnota Świdnicka w Świdniku

Stowarzyszenie zorganizowało dla **25 osób** (dzieci i młodzieży) wsparcie dot. informacji, efektywnej edukacji, kompetencji społecznych, działań alternatywnych i wczesnej interwencji w następującym zakresie tematycznym: jak radzić sobie ze stresem, akceptacja siebie, jak reagować w sytuacji przemocy i uzależnienia. Wsparcie zostało udzielone podczas trwających trzy dni wyjazdowych warsztatach profilaktyczno-edukacyjnych.

Fundacja Centrum Działań Profilaktycznych z Wieliczki

Fundacja zorganizowała dla **95 uczniów** i rodziców rekomendowany przez KCPU **Program Unplugged**.

Realizacja programów z zakresu **profilaktyki selektywnej** miała na celu zapobieganie, ograniczenie lub zaprzestanie podejmowania przez jednostkę zachowań ryzykownych. Efektem zastosowanych działań była poprawa funkcjonowania emocjonalnego i społecznego, ukształtowanie adekwatnych przekonań normatywnych dotyczących narkotyków oraz wspieranie rodzin w rozwiązywaniu problemów związanych z używaniem narkotyków przez dziecko. Skierowana została do ogółu młodzieży, charakteryzującej się obecnością czynników ryzyka (indywidualnych, rodzinnych, środowiskowych).

Z kolei realizacja programów z zakresu **profilaktyki wskazującej** odnosiła się do osób, u których rozpoznano pierwsze objawy zaburzeń lub szczególnie zagrożonych rozwojem problemów wynikających z używania substancji psychoaktywnych, w związku z uwarunkowaniami biologicznymi, psychologicznymi czy społecznymi. Efektem zastosowanych działań było zahamowanie rozwoju uzależnienia od substancji psychoaktywnych, ograniczenie częstości używania i zmiana wzorów używania substancji na mniej „niebezpieczne”, ryzykowne. Skierowana została do osób charakteryzujących się czynnikami ryzyka takimi jak: zaburzenia zachowania, zaburzenia koncentracji z deficytem uwagi (ADHD), niepowodzenia szkolne, podejmowanie zachowań ryzykownych, używanie narkotyków problemowo (bez diagnozy uzależnienia), konflikty z prawem, wychowywanie się w rodzinie z problemem narkotykowym.

Działania z tego zakresu zostały przeprowadzone przez następujące organizacje pozarządowe:

Towarzystwo Nowa Kuźnia w Lublinie

Organizacja była realizatorem dwóch rodzajów działań. Pierwsze działanie z zakresu **profilaktyki selektywnej** zostało skierowane do grupy 2300 młodych osób, bywalców klubów i dyskotek, stwarzających swoim zachowaniem ryzyko kontaktu ze środkami psychoaktywnymi. Istota działania polegała na otrzymaniu indywidualnego wsparcia od partyworkerów. Takie wsparcie otrzymało 800 młodych osób. Dodatkowo przeprowadzano 144 h konsultacji specjalistycznych dla 100 osób, używających problemowo substancje psychoaktywne oraz przeprowadzono w szkołach 50 h spotkań informacyjnych dla grupy 800 rodziców. Łącznie, wsparcie o charakterze profilaktycznym otrzymało **3 100 osób**.

Drugie działanie z zakresu **profilaktyki wskazującej** polegało na realizacji rekomendowanego przez KCPU programu „Fred Goes Net” dla **30** uczniów w wymiarze 48 h, zajęć socjoterapeutycznych dla **45** uczniów w wymiarze 216 h, poradnictwa rodzinnego 180 h dla **150** rodziców, działalności środowiskowej 70 h dla **60** mieszkańców.

Fundacja Szczęśliwe Dzieciństwo w Lublinie

Fundacja zrealizowała dla **50** dzieci i młodzieży w wieku 7-18 lat wychowanków dwóch placówek wsparcia dziennego, prowadzonych przez Fundację, rekomendowany przez KCPU

program **profilaktyki selektywnej** pod nazwą „**Środowiskowa Profilaktyka Uzależnień**” w wymiarze po 50 godzin dla każdej z pięciu grup dzieci i młodzieży.

Spółdzielnia Socjalna Nowy Pomysł w Kraśniku

Organizacja objęła działaniami z zakresu **profilaktyki selektywnej** grupę **21 osób** w wieku 12-18 lat, w ramach których przeprowadzono trening umiejętności społecznych (TUS) 45 h, warsztaty z terapeutą uzależnień 15 h, warsztaty umiejętności psychospołecznych 30 h, indywidualne wsparcie mentoringowe 63 h.

Stowarzyszenie Integracji Rodzin „Przystań” w Chełmie

Stowarzyszenie zrealizowało dla 30 uczestników rekomendowany program „**Fred goes net**” zaliczany do grupy programów profilaktyki selektywnej oraz Program „**Środowiskowa Profilaktyka Uzależnień**” dla 30 członków rodzin oraz 15 nauczycieli, pedagogów, przedstawicieli instytucji współpracujących w obszarze profilaktyki narkotykowej (policja, pomoc społeczna, sądy). Łącznie działaniami objęto **75 osób**.

Dodatkowo w ramach drugiego konkursu ofert wybrano organizację **Fundacja Motywacja i Działanie z siedzibą w Międzyzdrojach**, której powierzono **przygotowanie dwóch programów z zakresu profilaktyki uzależnień**: „Gra w Życie” i „Helpsterzy” i poddanie ich **procedurze rekomendacji przez KCPU**. Dla programu „Gra w Życie” przygotowano formularz kwestionariusza aplikacyjnego, wnioszek, raport z ewaluacji i podręcznik dla realizatora, a dla programu „Helpsterzy” przygotowano scenariusze zajęć.

Przedstawiona informacja ilustruje działania zaplanowane do realizacji w ramach Celu operacyjnego 2: Podniesienie jakości i zasięgu działań profilaktycznych w obszarze uzależnień

6. System pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym

Osoby uzależnione i współuzależnione wymagały zastosowania szerokiego pakietu indywidualnego wsparcia w celu zwiększenia prawdopodobieństwa wyjścia z nałogu i stworzenia sobie nowej sytuacji życiowej w duchu abstynencji, dobrego zdrowia psychicznego i odtworzenia zerwanych więzi i relacji w środowisku lokalnym. Miały one charakter działań podtrzymujących zmianę, jaka zachodzi u osób uzależnionych po zakończeniu leczenia. W takim momencie istotne było utrwalanie efektów leczenia, uczenie umiejętności wspomagających zdrowienie oraz takich, które pomagają w podejmowaniu i realizacji obowiązków oraz ról rodzinnych i społecznych. Były to działania redukujące powstałe szkody zdrowotne i społeczne u osób uzależnionych i współuzależnionych. Zastosowane w Programie rozwiązania polegały na realizacji konkretnych działań w następujących, **wzajemnie uzupełniających się** obszarach wsparcia:

- ✓ **wsparcie w nabywaniu nowych kompetencji osobistych,**
- ✓ **wsparcie na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym,**
- ✓ **wsparcie w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.**

Działania w obszarze wsparcia osobowościowego, mające na celu podniesienie kompetencji osobistych dla osób, wykazujących w tym zakresie określone deficyty osobowościowe. były realizowane przez:

Stowarzyszenie Integracji Rodzin „Przystań” w Chełmie

Pierwszym cyklem działań pomocowych objęto 100 uczestników wsparcia (40 osób uzależnionych po ukończonym programie terapii uzależnień, 20 osób pijących szkodliwie, 40 osób będących członkami rodzin). W tej grupie przeprowadzono indywidualne poradnictwo psychologiczne, indywidualne poradnictwo psychiatryczne, warsztaty umiejętności psychospołecznych, warsztaty rozwoju osobistego zapobiegania nawrotom, poradnictwo rodzinne, zajęcia edukacyjno-informacyjne, podjęto rozwiązywanie problemów w ramach interwencji kryzysowej.

Drugi cykl działań został skierowany do grupy 60. osób, w tym 35. osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych nielegalnych, będących w trakcie realizacji programu leczenia i/lub po jego zakończeniu oraz 25. osób będących członkami rodzin. Tym osobom zaproponowano uczestnictwo w działaniach terapeutycznych, psychologicznych oraz pod kątem aktywizacji zawodowej. Zorganizowana została grupa rozwoju osobistego (20 osób), grupa zapobiegania nawrotom (20 osób). Przeprowadzono warsztaty umiejętności psychospołecznych dla 30 osób, poradnictwo rodzinne dla 60 osób, warsztaty aktywizacji zawodowej dla 30 osób, czynności w obszarze interwencji kryzysowej dla 60 osób, konsultacje prawne dla 30 osób.

Fundacja „Amigo-Polska” z Lublina

Fundacja dla 20 osób w wieku 11-18 lat z grupy podwyższonego ryzyka zagrożonych spożywaniem substancji psychoaktywnych, demoralizacją i przestępczością zorganizowała zajęcia edukacyjno-informacyjne oraz grupowy trening umiejętności społecznych w ramach wyjazdu szkoleniowego.

Stowarzyszenie „OdNowa” Centrum Wsparcia i Leczenia Uzależnień w Lublinie, które

dla **40 osób** (w tym 30 osób w wieku od 18 do 65 roku życia, uzależnionych od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol a także doznających przemocy w rodzinie/domowej i 10 członków ich rodzin w wieku od 18 do 75 roku życia) zrealizowało program wsparcia skoncentrowany z jednej strony na przekazie wiedzy z zakresu interwencji kryzysowej i przepisów prawa a z drugiej strony na udzieleniu pomocy psychoterapeutycznej,

przeprowadzeniu warsztatów umiejętności psychospołecznych, warsztatów zapobiegania nawrotom. Prowadzona była grupa terapeutyczna dla członków rodzin.

Działalność mająca na celu **włączenie osób uzależnionych do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym oraz przeciwdziałanie marginalizacji**, prowadziły organizacje pozarządowe:

Związek Stowarzyszeń Abstynenckich Województwa Lubelskiego z siedzibą w Świdniku

Zorganizowano pięciodniowy obóz rehabilitacyjno-szkoleniowy, w ramach którego były realizowane szkolenia zawodowe dla **20 osób** z problemem alkoholowym w wieku od 25 do 65 lat, będących członkami stowarzyszeń abstynenckich w dziesięciu powiatach województwa lubelskiego.

Fundacja Między Nami w Krężnicy Jarej

Fundacja dla grupy **30 osób** uzależnionych (w tym osób po terapii uzależnień), zorganizowała zindywidualizowane działania wspierające, obejmujące zajęcia terapeutyczne indywidualne i grupowe, wsparcie socjalne, wsparcie psychologiczne, czterodniowy pobyt terapeutyczno-integracyjny dla 14 osób, a także **praktykę zawodową dla 10 osób**

Stowarzyszenie Integracji Rodzin „Przystań” w Chełmie

Stowarzyszenie przeprowadziło **warsztaty aktywizacji zawodowej dla 30 osób**,

„Nadzieja” Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholu w Lublinie

Stowarzyszenie zrealizowało dla **28** dorosłych osób uzależnionych od alkoholu, będących po przebytym leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, zamieszkujących w hostelu, program terapii poszerzonej i readaptacji społecznej ograniczającej zjawisko wykluczenia społecznego i zawodowego. Uczestnicy programu otrzymali wsparcie w ramach zajęć psychoterapeutycznych o indywidualnym i grupowym charakterze, zajęć wspierająco-edukacyjnych, oraz w ramach zastosowanych form **aktywizacji społeczno-zawodowej**. Uczestnikom programu dodatkowo udzielono wsparcia socjalnego.

Ważna grupa działań została zaproponowana do realizacji osobom uzależnionym, doświadczającym epizodów **przemocy domowej**. W roku 2024, ROPS w Lublinie w tym obszarze problemowym prowadził współpracę z następującymi organizacjami pozarządowymi:

Stowarzyszenie „Kontakt” z Lublina

Stowarzyszenie zorganizowało indywidualne poradnictwo psychologiczne oraz prawne dla **94 osób** doświadczających przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym.

Stowarzyszenie Klubu Abstynenta Wzajemnej Pomocy „Oaza” w Świdniku

Stowarzyszenie zorganizowało dla **32 osób** dorosłych uzależnionych od alkoholu, osób współuzależnionych i członków rodzin, w tym doznających przemocy domowej, cykl 36 spotkań Grupy Samopomocowej - wspólnoty osób, pomagających sobie wzajemnie w utrzymywaniu trzeźwości własnej i wspierania innych w jej osiągnięciu z udziałem specjalistów rozwiązywania tej problematyki społecznej.

Stowarzyszenie Integracji Rodzin „Przystań” w Chełmie

Stowarzyszenie realizowało wsparcie w tym zakresie równoległe ze wsparciem w nabywaniu nowych kompetencji osobistych.

Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Gminy Gościeradów w Gościeradowie

Stowarzyszenie podjęło się realizacji, dla **15 kobiet** współuzależnionych i doznających przemocy domowej, cyklu warsztatów wzmacniających poczucie własnej wartości. Program warsztatów obejmował sesje edukacyjne z psychologiem, zajęcia florystyczne oraz wyjazd integracyjny do kina.

Stowarzyszenie „OdNowa” Centrum Wsparcia i Leczenia Uzależnień w Lublinie

Stowarzyszenie realizowało wsparcie w tym zakresie równoległe ze wsparciem udzielanym w obszarze włączenia osoby uzależnionej do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Redukcja szkód to system określonych działań wielodyscyplinarnych, mających na celu zmniejszenie lub wyeliminowanie skutków zdrowotnych przyjmowania substancji psychoaktywnych. Organizacje pozarządowe zajmujące się redukcją szkód zapewniły usługi, które oferowane uczestnikom tych działań były źródłem dokonywania pozytywnych przemian w ich życiu.

Przedstawiona informacja ilustruje działania zaplanowane do realizacji w ramach Celu operacyjnego 3: Zwiększenie dostępności do systemu pomocy osobom uzależnionym oraz ich rodzinom

7. Działalność badawcza w obszarze zagrożenia uzależnieniami

Ważnym i autorytatywnym źródłem informacji o zasięgu spożywania alkoholu i substancji psychoaktywnych przez młodzież i osoby dorosłe są badania społeczne. Wyniki takich badań dają podstawę do prowadzenia skutecznej polityki społecznej w obszarze profilaktyki uzależnień i zdrowia psychicznego.

Jednym z takich badań przeprowadzonych na terenie województwa lubelskiego było badanie natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych, ale także ocena czynników wpływających na rozpowszechnienie, ułożonych zarówno po stronie popytu na substancje, jak i ich podaży.

Badanie zostało przeprowadzone w maju i czerwcu oraz we wrześniu i październiku 2024 r. w ramach międzynarodowego projektu: „European School Survey Project on Alcohol and Drugs” (ESPAD). Zrealizowano audytoryjne badania ankietowe na próbie reprezentatywnej uczniów klas pierwszych (wiek: 15-16 lat) i trzecich (wiek: 17-18 lat) szkół średnich województwa lubelskiego. Wykonawcą badania był Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie.

Wnioski z badań zostaną uwzględnione przy opracowaniu kolejnej edycji Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Osoby zaangażowane w popularyzację trzeźwości i profilaktykę uzależnień mogą zapoznać się z całością dokumentu dostępnego na stronie internetowej pod adresem [Raport-
na temat używania alkoholu i narkotyków przez młodzież w woj-lubelskim](#)

W 2024 r. rozpoczęto badanie społeczne pn.: ”Diagnoza województwa lubelskiego w zakresie używania substancji psychoaktywnych **wśród osób dorosłych** oraz ich dostępności”, na potrzeby przygotowania kolejnej edycji wojewódzkiego programu w 2025 r. Raport z badania będzie dostępny w II kwartale 2025 roku. Wyniki tego badania posłużą do opracowania diagnozy dla Programu na lata 2026- 2030, oraz Raportu z Monitoringu Wojewódzkiego Eksperta ds. Narkomanii.

Cel operacyjny 4: Zwiększenie skuteczności działań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom poprzez monitorowanie i badanie sytuacji epidemiologicznej oraz dostępności substancji psychoaktywnych

8. Pomoc dzieciom i młodzieży z FAS/FASD

Systemowe wsparcie i terapia dzieci z FASD oraz działania edukacyjne dla ich rodziców i opiekunów są współczesnym rodzajem misji społecznej skierowanej w stronę pomocy dzieciom skrzywdzonym przez matki, które piły alkohol w czasie ciąży. Podstawowym celem działania Regionalnego Punktu Diagnostyki i Terapii FAS/FASD w Lublinie było prowadzenie diagnozy dzieci i młodzieży z terenu województwa lubelskiego w kierunku FAS/FASD oraz opracowanie i realizacja postępowania terapeutycznego w przypadkach potwierdzonych diagnozą. Uzyskane w roku 2024 rezultaty pracy Punktu i zaangażowania grupy specjalistów ilustruje poniższe zestawienie:

W odniesieniu do pomocy dziecku:

- 1) Liczba godzin przeprowadzonych diagnoz – **1 051**,
- 2) Liczba dzieci zgłoszonych do diagnozy w roku 2024 – **113**,
- 3) Liczba sporządzonych diagnoz u dzieci zgłoszonych w roku 2024 – **84**,
- 4) Liczba dzieci, u których zdiagnozowano FAS/FASD – **79**,
- 5) Liczba godzin przeprowadzonych terapii – **1 304**,

6) Liczba wszystkich dzieci uczestniczących w terapii– 47.

W odniesieniu do pomocy rodzicom/opiekunom dzieci

Wsparcie dla rodziców/opiekunów dzieci realizowane było w ramach działalności następujących grup:

Grupa psychoedukacyjna licząca 20 osób

Celem spotkań grupy psychoedukacyjnej było udzielenie wsparcia poprzez przekazanie wiedzy rodzicom i opiekunom dzieci z FAS/FASD pomocnej do tworzenia warunków m.in. do rozwijania osobistej i społecznej świadomości; uświadomienia sobie swojej sytuacji rodzinnej/społecznej, poznawania wzajemnych różnic i podobieństw; wzbogacenia swoich doświadczeń i umiejętności radzenia sobie z problemami; osiągnięcia stabilności emocjonalnej, rozwijania optymalnych strategii przezwyciężenia nieprzyjemnych stanów psychicznych, rozwijania sztuki wyrażania emocji i komunikacji z innymi.

Spotkania grupy psychoedukacyjnej prowadzone były w formie zajęć zespołowych przy wykorzystaniu aktywnych technik uczenia się jak warsztaty, dyskusje oraz wykłady. W roku 2024 odbyły się cztery spotkania grupy w wymiarze po trzy godziny każde.

Grupa wsparcia licząca 33 osoby

Celem spotkań grupy wsparcia było udzielenie wzmocnienia dla rodziców i opiekunów dzieci z FAS/FASD poprzez stworzenie warunków m.in. do: rozwijania osobistej i społecznej świadomości; wzbogacenia swoich doświadczeń i umiejętności radzenia sobie z problemami; osiągnięcia stabilności emocjonalnej; rozwijania optymalnych strategii przezwyciężenia nieprzyjemnych stanów psychicznych, rozwijania sztuki wyrażania emocji i komunikacji z innymi. Grupa wsparcia łączyła rodziców przeżywających podobne problemy, którzy oczekiwali pomocy i przestrzeni dla rozmów i wymiany doświadczeń.

Spotkania były prowadzone w formie zajęć grupowych przy wykorzystaniu aktywnych technik terapeutycznych jak np. warsztaty, psychodramy, dyskusje oraz analiza pojedynczego przypadku. W roku 2024 odbyło się osiem spotkań grupy w wymiarze po trzy godziny każde.

Funkcjonowanie RPDiT FAS/FASD w Lublinie oparte było w roku 2024 na następujących kierunkach działalności:

- prowadzenie kompleksowej diagnozy w kierunku FAS/FASD dla dzieci z terenu województwa lubelskiego;
- prowadzenie wielospecjalistycznej terapii dostosowanej do indywidualnych potrzeb podopiecznych RPDiT FAS/FASD w Lublinie;
- udzielanie profesjonalnego wsparcia dla rodziców/opiekunów dzieci poddanych terapii;

- organizowanie działalności edukacyjnej o charakterze zawodowym dla specjalistów Punktu;
- prowadzenie działalności edukacyjnej dla rodziców/opiekunów w zakresie nabycia kompetencji do dalszej pomocy dziecku po okresie terapii w Punkcie;
- organizowanie działalności informacyjnej i edukacyjnej dla organizatorów i realizatorów procesu wsparcia dziecka i rodziny na poziomie gminy i powiatu.

W roku 2024 Punkt udzielił pomocy dwóm osobom z Ukrainy. Środki finansowe na działalność Punktu w roku 2024 w wysokości **454 357, 44 zł** pochodziły z budżetu SWL.

Przedstawiona informacja ilustruje działania zaplanowane do realizacji w ramach Celu operacyjnego 5: Zwiększenie dostępności do systemowego wsparcia w zakresie FAS/FASD prowadzonego przez Regionalny Punkt Diagnostyki i Terapii FAS/FASD w Lublinie

9. Prezentacja wskaźników celów operacyjnych programu

Prezentowane w niniejszej części Raportu wskaźniki są ściśle związane z działaniami zrealizowanymi w ramach poszczególnych celów operacyjnych, które zostały przedstawione w sposób opisowy w punkcie Efekty realizacji w roku 2024 Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025.

Cel główny Programu „**Ograniczenie zakresu występowania na terenie województwa lubelskiego problemów społecznych i zdrowotnych wynikających z używania substancji psychoaktywnych oraz występowania uzależnień behawioralnych**”.

Cel operacyjny 1. **Zwiększenie poziomu wiedzy i umiejętności mieszkańców województwa lubelskiego w tym m.in. kadry uczestniczącej w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie/przemocy domowej**

Tabela 1. Wskaźniki dla celu operacyjnego nr 1

Wskaźniki:	Bazowa wartość wskaźnika	Osiągnięta wartość wskaźników	Docelowa wartość wskaźnika
1. liczba działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie/domowej zrealizowanych przez organizacje pozarządowe lub inne podmioty przy współpracy z ROPS w Lublinie	20	18	55

Wskaźniki:	Bazowa wartość wskaźnika	Osiągnięta wartość wskaźników	Docelowa wartość wskaźnika
2. liczba i nakład materiałów informacyjno-edukacyjnych rozdyskrebowanych przez ROPS w Lublinie, w tym przy współpracy z organizacjami pozarządowymi lub innymi podmiotami	12/12 160	66/21 552	28/26 000
3. liczba publikacji np. komunikatów, ogłoszeń, podstron, kampanii społecznych, informacyjnych na stronie internetowej ROPS w Lublinie (i/lub innych mediach, w tym mediach społecznościowych)	46	34	130
4. liczba szkoleń zrealizowanych przez ROPS w Lublinie lub organizacje pozarządowe przy wsparciu ROPS w Lublinie	6	4	18
5. liczba uczestników szkoleń	234	110	620
6. liczba interdyscyplinarnych spotkań w ramach współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami realizującymi zadania z zakresu uzależnień oraz w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie/domowej w rodzinach z problemem uzależnień realizowanych przy współpracy z ROPS w Lublinie	60	30	210
7. liczba interdyscyplinarnych spotkań w ramach współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami realizującymi zadania z zakresu uzależnień oraz w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie/domowej w rodzinie z problemem uzależnień z udziałem przedstawicieli z ROPS w Lublinie	41	43	160
8. liczba działań podnoszących kwalifikacje zawodowe pracowników placówek leczenia uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia w województwie lubelskim w tym takich, których organizatorem jest WOTUW w Lublinie	6	3	21
9. liczba pracowników placówek leczenia uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia w województwie lubelskim uczestniczących w działaniach podnoszących kwalifikacje zawodowe w tym takich, których organizatorem jest WOTUW w Lublinie	71	122	180
10. liczba superwizji pracowników placówek leczenia uzależnienia od alkoholu z terenu województwa lubelskiego (których organizatorem jest WOTUW w Lublinie)	5	8	14

Komentarz:

Wartości wskaźników wskazują na konsekwentne i szerokie działania informacyjne. Przyjęcie wskaźników nr 1, nr 2, nr 3 dla tego celu operacyjnego, które są o podobnym charakterze oddziaływania, lecz różnią się tylko formą przekazu, jest podstawą do ich usystematyzowania. O poziomie wiedzy mieszkańców województwa lubelskiego w tym m.in. kadry uczestniczącej w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom nie decyduje liczba zrealizowanych działań lecz zakres treści przekazywanych bezpośrednio oraz ankieta sprawdzająca ich nabycie. W kontekście tego wniosku wartości wskaźników nr 4 i nr 5, które pozwalają założyć wysoką efektywność szkoleń zrealizowanych przez ROPS w Lublinie lub organizacje pozarządowe przy wsparciu ROPS w Lublinie. Zwiększająca się corocznie liczba kadry uczestniczącej w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy domowej stwarza gwarancję skutecznej realizacji Programu w roku 2025. Uczestnicy organizowanych szkoleń potwierdzili w ankietach ewaluacyjnych wysoki poziom merytoryczny przekazywanej wiedzy i potrzebę stałego doskonalenia w obszarze profilaktyki uzależnień, co wymagać będzie od jego organizatorów zwiększenia środków finansowych na ten cel.

Cel operacyjny 2: Podniesienie jakości i zasięgu działań profilaktycznych w obszarze uzależnień

Tabela 2. Wskaźniki dla celu operacyjnego nr 2

Wskaźniki:	Bazowa wartość wskaźników	Osiągnięta wartość wskaźników	Docelowa wartość wskaźników
1. liczba działań z profilaktyki uniwersalnej (w tym programów rekomendowanych) dofinansowanych przez ROPS w Lublinie	15	6	45
2. liczba odbiorców tych działań	932	278	2 500
3. liczba działań profilaktyki selektywnej i wskazującej (w tym programów rekomendowanych) dofinansowanych przez ROPS w Lublinie	5	5	14
4. liczba odbiorców tych działań	660	3531	1 600
5. liczba programów profilaktyki uniwersalnej rekomendowanych lub o potwierdzonej skuteczności dofinansowanych przez ROPS w Lublinie	3	4	10
6. liczba odbiorców objętych ww. programami	141	183	420
7. liczba programów profilaktyki selektywnej i wskazującej rekomendowanych lub o potwierdzonej skuteczności dofinansowanych przez ROPS w Lublinie	5	4	14

Wskaźniki:	Bazowa wartość wskaźników	Osiągnięta wartość wskaźników	Docelowa wartość wskaźników
8. liczba odbiorców objętych ww. programami	660	3230	1 600

Komentarz:

1. Brzmienia merytoryczne wskaźników nie pozwalają w sposób jednoznaczny ocenić ich korelacji z treścią celu operacyjnego 2. Należy usystematyzować nazwy wskaźników w odniesieniu do efektów społecznych jakie z założenia mają zostać osiągnięte w wyniku realizacji rekomendowanych programów profilaktycznych o naukowych podstawach lub udowodnionej skuteczności tzn. mających pozytywny efekt ewaluacyjny.
2. W związku z dodatkową punktacją w konkursie ofert na realizację zadania publicznego dla realizatorów programów rekomendowanych i o potwierdzonej skuteczności realizowanych w formie kompleksowego wsparcia a nie jednorazowego czy akcyjnego oddziaływania zachodzi potrzeba zwiększenia środków finansowych na realizację tego typu zadań.
3. Na szczególną uwagę zasługuje uzyskana w roku 2024 wartość wskaźnika nr 5: liczba odbiorców działań profilaktyki selektywnej, która jest efektem podjęcia intensywnych działań w zakresie *Partyworkingu* na rzecz młodzieży o wysokim ryzyku podjęcia pierwszego kontaktu z narkotykami i współczesnymi substancjami psychoaktywnymi.

Cel operacyjny 3: Zwiększenie dostępności do systemu pomocy osobom uzależnionym oraz ich rodzinom

Tabela 3. Wskaźniki dla celu operacyjnego nr 3

Wskaźniki:	Bazowa wartość wskaźników	Osiągnięta wartość wskaźników	Docelowa wartość wskaźników
1. liczba programów redukcji szkód zdrowotnych i społecznych dofinansowanych przez ROPS w Lublinie	1	3	3
2. liczba osób objętych tymi programami	50	2460	120
3. liczba programów reintegracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej dofinansowanych przez ROPS w Lublinie	4	4	11
4. liczba osób objętych tymi programami	220	210	560
5. liczba działań leczniczych, terapeutycznych, psychoterapeutycznych, rehabilitacyjnych dla osób uzależnionych i członków ich rodzin oraz działań dotyczących pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie/domowej	7	6	18
6. liczba uczestników tych działań	448	269	1 000
7. liczba działań w ramach działalności WOTUW w Lublinie dofinansowanych przez ROPS w Lublinie	2	3	6

Komentarz:

Spośród siedmiu wskaźników przyjętych dla tego celu operacyjnego, ich wartości liczbowe w sposób istotny podkreślają osiągnięty w roku 2024 efekt działań w postaci udzielania pomocy osobom uzależnionym oraz ich rodzinom w zakresie wsparcia w nabywaniu nowych kompetencji osobistych, aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, przeciwdziałania przemocy domowej i działań reintegracyjnych.

Cel operacyjny 4: Zwiększenie skuteczności działań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom poprzez monitorowanie i badanie sytuacji epidemiologicznej oraz dostępności substancji psychoaktywnych

Tabela 4. Wskaźniki dla celu operacyjnego nr 4

Wskaźniki:	Bazowa wartość wskaźników	Osiągnięta wartość wskaźników	Docelowa wartość wskaźników
1. liczba przeprowadzonych badań wśród dorosłych mieszkańców województwa lubelskiego	1	1	1
2. liczba przeprowadzonych badań wśród młodzieży szkolnej (m.in. ESPAD)	1	1	1

Wskaźniki:	Bazowa wartość wskaźników	Osiągnięta wartość wskaźników	Docelowa wartość wskaźników
3. liczba raportów z monitorowania problemu uzależnień opracowanych przez ROPS w Lublinie	3	2	8
4. liczba raportów oraz publikacji z badań i analiz dotyczących uzależnień opublikowanych na stronie internetowej ROPS w Lublinie	7	2	11

Komentarz:

Analiza treści i wartości liczbowych wskaźników pod kątem osiągnięcia skuteczności działań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom pozwala sformułować wniosek, że wyniki przeprowadzonych badań społecznych wśród dorosłych mieszkańców województwa lubelskiego i wśród młodzieży szkolnej (wskaźnik nr 1 i wskaźnik nr 2) będą podstawą opracowania realnej diagnozy, która pozwoli na wypracowanie oczekiwanych społecznie rozwiązań w zakresie profilaktyki uzależnień dla kolejnej edycji Programu na lata 2026-2030.

Cel operacyjny 5: Zwiększenie dostępności do systemowego wsparcia w zakresie FAS/FASD prowadzonego przez Regionalny Punkt Diagnozy i Terapii FAS/FASD w Lublinie

Tabela 5. Wskaźniki dla celu operacyjnego nr 5

Wskaźniki:	Bazowa wartość wskaźnikó w	Osiągnięta wartość wskaźnikó w	Docelowa wartość wskaźnikó w
1. liczba szkoleń/ konferencji/seminariów dla profesjonalistów	13	37	40
2. liczba profesjonalistów uczestniczących w szkoleniach/konferencjach/seminariach	135	171	400
3. liczba pozostałych interdyscyplinarnych spotkań dla profesjonalistów w ramach współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami realizującymi zadania z zakresu FAS/FASD m.in. grupy robocze, wizyty studyjne	24	22	80
4. liczba działań edukacyjno-informacyjnych realizowanych przez RPDiT FAS/FASD	24	17	80
5. liczba upowszechnionych/udostępnionych informacji (m.in. komunikatów, ogłoszeń, podstron, kampanii społecznych, informacyjnych)	14	15	40
6. liczba podmiotów, które otrzymały materiały informacyjno-edukacyjne	2 318	4100	7 000

Wskaźniki:	Bazowa wartość wskaźnikó w	Osiągnięta wartość wskaźnikó w	Docelowa wartość wskaźnikó w
7. liczba osób zgłoszonych do diagnozy	59	113	400
8. liczba zakończonych diagnoz	25	84	250
9. liczba dzieci uczestniczących w terapii	0	47	50
10.liczba grup psychoedukacyjnych dla rodziców i opiekunów	0	1	4
11.liczba uczestników grup psychoedukacyjnych	0	20	40
12.liczba grup wsparcia dla rodziców i opiekunów	0	1	4
13.liczba uczestników grup wsparcia	0	33	40
14.Liczba supervizji dla zespołu diagnostyczno-terapeutycznego RPDiT FAS/FASD	1	0	4

Komentarz:

Spośród czternastu wskaźników przyjętych dla tego celu operacyjnego, wartości liczbowe wskaźników nr 7,8,9 w sposób istotny wskazują na osiągnięty w roku 2024 efekt działań w postaci zapewnienia dostępności do systemu wsparcia Regionalnego Punktu Diagnozy i Terapii FAS/FASD w Lublinie, co jednocześnie pozwoliło skutecznie realizować niezbędny zakres pomocy kierowany do dziecka i jego rodziny.

IV. Podsumowanie

Raport jest obrazem efektów realizacji w roku 2024 zadań z zakresu polityki społecznej Samorządu Województwa Lubelskiego w obszarze profilaktyki uzależnień, które zostały ukierunkowane na ograniczanie spożywania alkoholu, używania narkotyków i innych substancji psychoaktywnych przez mieszkańców Województwa Lubelskiego (dzieci, młodzież szkolną, młodzi dorośli oraz osoby dorosłe). Istota tego ograniczania odnosiła się do realizacji zadań szczegółowych, przyjętych dla poszczególnych celów operacyjnych Programu, co wymagało od jego realizatorów racjonalnego doboru skutecznych form, metod oraz treści przekazu, stosownie do zaplanowanych rezultatów podjętych działań.

Zrealizowane działania/zadania zostały w Raporcie uporządkowane w ramach ośmiu grup tematycznych. Dziewiątą grupą jest zestawienie wskaźników celów szczegółowych Programu wraz z komentarzami. Taki układ – zdaniem zespołu opracowującego Raport - pozwala przekazać czytelnikom dokumentu konkretne i wyczerpujące informacje o skali zrealizowanych przedsięwzięć i ich społecznym znaczeniu dla procesu popularyzowania trzeźwości, abstynencji, zdrowego stylu życia oraz o wysiłkach w udzielaniu pomocy osobom i rodzinom dotkniętym skutkami spożywania alkoholu, zażywania narkotyków i innych substancji psychoaktywnych.

Należy podkreślić, że Program w sposób wyraźny uświadamia rozległość problemów i zjawisk społecznych podjętych w Programie do rozwiązywania, a powstających w wyniku spożywania alkoholu, w tym ryzyka uzależnienia, ze szczególnym akcentem na ochronę osób nieletnich jak i młodych dorosłych.

Generalnym efektem realizacji Programu jest stworzenie i funkcjonowanie na poziomie Województwa Lubelskiego interdyscyplinarnego systemu działań opartego na zaangażowaniu pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej, przedstawicieli środowiska medycznego, lubelskiego środowiska naukowego, jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, licznych instytucji państwowych w tym oświatowych oraz organizacji pozarządowych - dla skutecznego współdziałania na rzecz zdrowia publicznego.

To współdziałanie odnosi się do kreowania postaw zdrowotnych i społecznych sprzyjających rezygnacji z zachowań ryzykownych oraz zapobiegania uzależnieniom, a przede wszystkim nieodwracalnym, negatywnym skutkom zdrowotnym i społecznym, wywołanych toksycznym działaniem alkoholu, narkotyków i współczesnych substancji psychoaktywnych, których łagodzenie wymaga ponoszenia przez państwo wysokich wydatków, które obciążają całe społeczeństwo.

Biorąc pod uwagę stałą obecność alkoholu, narkotyków i środków psychoaktywnych w otoczeniu człowieka oraz jego indywidualną odpowiedzialność za własne zdrowie, w tym zdrowie psychiczne, należy nadal uznać potrzebę konsekwentnego i racjonalnego angażowania - w kolejnym roku obowiązywania Programu - posiadanych przez SWL zasobów kadrowych, organizacyjnych, rzeczowych a przede wszystkim środków finansowych, których wysokość jaka została przeznaczona w roku 2024 na realizację Programu, w celu osiągnięcia widocznego postępu w działalności profilaktycznej na poziomie regionalnym wyniosła ogółem **1.291.016,15 zł**, z tego:

- na zadania RPDiT FAS/FASD **454.357,44 zł**
- na zadania Oddziału ds. Uzależnień **836.658,71 zł**

Lublin, dnia 13.03.2025 r.